

SOSTENIBILITAT. Paraula amb contingut o ficció.

Al segle XVII, alguns reus de la justícia eren embarcats en països europeus per a les seves expedicions a altres continents.

En alguns llocs de l'oest africà, els inculpats com a lladres o assassins que al·legaven ser innocents, eren sotmesos a una prova, consistent en fer-los beure d'un suc procedent del fruit del Calabar (família lleguminoses i de nom científic *Physostigma venenosum*). Si no morien, eren innocents. Els que després de patir convulsions, tremolors i insalivació, morien, eren declarats culpables.

L'esperina era el principi actiu que produïa els efectes del Calabar. Va ser descoberta pels toxicòlegs el 1864. Aproximadament el 1870 es descobreix un antídot: l'atropina, extreta de la belladona (*Atropa belladonna*).

L'esperina era un éster de l'àcid carbàmic. Havien nascut els **carbamats**, important grup de pesticides que foren sintetitzats a partir de 1935 per Tisdale i Williams. És curiós que l'atropina fos descoberta cinquanta anys abans de la síntesi dels carbamats.

El refrany conegut per tots "La por guarda la vinya" podria venir de les propietats del sulfat de coure sobre el cos humà. El sulfat de coure té les particularitats de ser antisèptic, desinfectant, càustic i vomitiu.

Sembla ser que els viticultors francesos, per tal d'evitar robatoris a les seves vinyes, mullaven els ceps amb sulfat de coure més "lechada de calç" (calç apagada). Millardet, professor de la Facultat de Ciències de Burdeos constata que el que guardava la vinya dels lladres, la protegia contra el Mildiu.

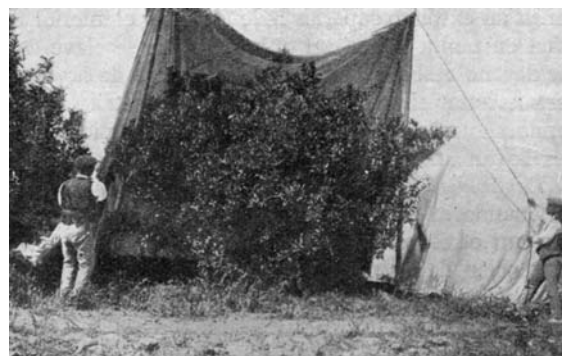
Com podem veure, la natura és la gran aliada de l'home. Dóna a l'home el que necessita.

Grans descobriments són fruit de casualitats que l'home ha sabut observar i que no són fruit de grans estudis en laboratoris, sense posar en dubte la necessitat dels estudis d'investigació.

Un pas posterior va ser passar de la correcció a la comoditat. Si tinc pesticides capaços de lluitar d'una forma segura contra les plagues, malalties i males herbes, Per què preocupar-me de pràctiques culturals antigues i d'eficàcia discutible?. Es va produir el canvi.

Es van oblidar les pràctiques culturals encaminades a mantenir plagues, malalties i males herbes dins dels llindars tolerables.

S'oblidà que dels anys 1902 a 1908 ja s'havien presentat problemes de resistències del poll de San José als polisulfurs a l'estat de Washington i que la fumigació cianhídrica no era tan efectiva a Califòrnia comparada amb la resta d'estats americans contra *Saissetia oleae* i *Aonidiella aurantii*. Havien aparegut les resistències.

El maneig de forma no controlada i irracional de la lluita química, altera l'equilibri biològic, podent afavorir la multiplicació d'una espècie secundària que no provocava danys. Minadors de fulles i àcars ens poden servir com a exemple a la nostra zona frutícola.

Existeix la teoria que hi ha una relació recíproca entre plantes i pesticides, de forma que un pesticida pot modificar la composició dels suc de la planta dels que els insectes (productors de danys) s'alimenten. Això pot modificar el seu comportament (en la seva fecunditat per exemple).

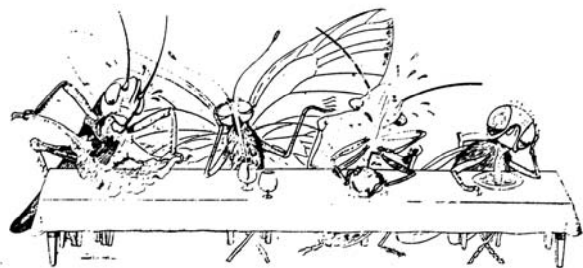

Fig. 4.—Modos diversos de alimentarse los insectos: la langosta (saltamontes) mastica las hojas con sus potentes mandíbulas; la mariposa adulta chupa con su trompa el néctar de las flores, pero en su fase de oruga es masticadora; la chinche clava su pico chupador en hojas y frutos; la mosca lame con su trompa, pero su larva es también masticadora y dañina. Dibujo humorístico de SPICHN. (De *Informe Fitopatológico*.)

Qualsevol observador pot veure que els pesticides han millorat rendiments, qualitat, però que el seu ús excessiu sense tenir en compte la fragilitat del sistema agroecològic ha donat lloc a efectes secundaris greus.

Gràcies a això es veu amb claredat que s'hauran d'agermanar ambedós sistemes: la lluita química i els sistemes culturals afavoridors d'agrosistemes favorables. No es pot prescindir de cap dels dos.

Hom es pot preguntar si aquestes reflexions són oportunes o no aquests dies de Nadal. Cadasquí ho jutjarà segons la seva manera de veure les coses, segons els seus interessos, segons els seus desitjos. Però si per Nadal desitgem Pau en un món en guerra, per què no portar a la reflexió als nostres clients, amics i a nosaltres mateixos.

Però ens oblidem d'una cosa molt important, la **pau al medi ambient**, sense contaminants, net, sense basura, sà, amb aigua neta i fresca de la que poder beure i poder banyar-nos, i en el que puguin conviure l'home, tota classe d'animals i les plantes.

Sostenible com es diu avui en dia, però sostenible de veritat. Les generacions futures ens ho agraïran.

El nostre desig de Nadal: que la paraula sostenible no sigui una ficció.

REFRANYS sobre la PAGESIA.

- En relació a la terra:

Terra vora el camí, mal veí.

Qui té terra i no la veu, es fa pobre i no s'ho creu.

El soldat per a la guerra, i el pagès per a la terra.

Compra casa per a estar, i terra la que puguis llaurar.

- En relació al pagès:

El pagès que molt caça, no durà avant la casa.

El pagès sempre l'erra si aparta els ulls de la terra.

- En relació a l'aigua i al vent:

Si el cel no plora, no riu la terra.

Suat o cansat, no estigues a l'aire parat.

Llevant clar i ponent obscur? Temporal segur!

Vent de ponent, post el sol, post el vent.

Ponent la mou i llevant la plou.

Cel rogent, pluja o vent.

- La cultura agrícola de l'any:

Pollets al gener, ous al paller.

Al febrer, fulla ha d'haver, si no de more-ra, d'esbarzer.

Ni dona desvergonyida, ni planta al març florida.

A l'abril, no toquis raïl.

Si sembres bledes al maig, a Nadal encara en menjaràs.

Juny plujós, graner polsós.

Qui no bat al juliol, no bat quan vol.

A l'agost, figues i most.

Al setembre, carabasses.

Qui no ha sembrat al novembre, que ja no sembri.

A Nadal creix el dia un pas de pardal, i a Santa Llúcia un pas de puça.